

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

O naših pravnih reformah.

V.

Ena naj večih zaprek uspešnej izvršitvi ustmene obravnave v civilnih zadevah je, kakor smo rekli že zadnjič, sedanja sodnijska organizacija. Sedaj med jurisdikcijo okrajnih sodnij na deželi in med sodišči po mestih prav za prav ni meritalnega razločka. Cesarski patent od dné 20. novembra 1852, št. 251 d. z. našteva sicer nekatere predmete, ki se smejo obravnavati le pred sodišči, ali to so le malenkostne izjeme, v obče sme se gledé na procesualno rešitev privatnopravnih razmer trditi, da so okrajne sodnije po jurisdikciji koordinirane sodiščem. Okrajne sodnije odločujejo v prvej instanci — kakor sodišča — o posesti, o lastnini, o servitutih, o terjatvah iz raznoterih pravnih razmer, ne da bi bila njihova kompetenca omejena na kako svoto.

Na drugej strani pa so celo stvari, ki so izključivo izročene okrajnim sodnijam, na primer obravnave o motenji mirne posesti, o najemniških pogodbah, bagatelne obravnave in dr.

Da se bodo agende okrajnih sodnij popolnoma spremenile, ko obvelja načelo, da imajo okrajne sodnije odločevati le o terjatvah do 300 gl. ali do kake druge jednake svote, je popolnoma nedvomljivo. In tu nastane vprašanje, ali je sedanja sodnijska organizacija pripravna, da se izvrši to načelo in, če gremo korak dalje, — ali je ta določba sedaj sploh izpeljiva?

Naj bolj varen in pripraven odgovor na to vprašanje bil bi brez dvombe ta, če rečemo, to bo skušnja pokazala. Ali tu bi se nam eksperiment zdel manj umesten, kakor bodi si kje drugod. Popolnoma preverjeni pa smo, da če tudi ustmena obravnava pri sedanjej organizaciji ni nemogoča, gotovo se ne bo vršila v tem smislu, kakor se namerava. Le takrat bi mi novi načrt pozdravili s pravim veseljem, ko bi se ob jednem reorganizirale sodnije,

in sicer ne samo gledé zunanje uprave in kompetence, ampak — in to zdi se nam skoro še bolj važno — tudi gledé sodniškega objekta. Ali naj bi se ustanovile med okrajnimi sodnijami na deželi in med sodišči po mestih, posebne okrajne kolegijalne sodnije — kakor smo jih imeli leta 1850 — ali naj bi se vrinila med sodišča in više deželne sodnije nova instanca — kakor je nasvetoval načrt civilnega postopnika leta 1867 — o tem zna biti mnenje različno, ali to je gotovo, da bodo morale pomnožiti se kolegijalne sodnije sploh, bodi si kot deželna sodišča, bodi si kot okrajne kolegijalne sodnije. Na to nas pripravi ne samo očividna stvar, da po določbah novega postopnika okrajne sodnije zgubé velik del sedanjih svojih agend, ki preidejo na sodišča po mestih, ampak posebno še tudi to, da le pri kolegijalnih sodnijah morejo načela ustmene obravnave priti do prave veljave.

Tudi dan danes rešujejo se pravde pri sodiščih po kolegijalnem posvetovanji. Ali to posvetovanje je vendar kolegijalno le pro forma. Osoda pismeno dovršene pravde izročena je prav za prav v roke jedne osebe — referenta — ki dobi samo v izvanrednih slučajih svojega pomočnika v koreferentu.

Vse dejanjstvene razmere, vsa pravna vprašanja ima rešiti prvi poročevalec v svojej sobi, med štirimi stenami. In ko je izdelal svoje poročilo, prinese ga na listu; ali tudi v spominu v sejo. Tu poda svojim kolegom pregled cele pravde in stavi svoje predloge. Naravno je in bi tudi drugače ne moglo biti, da vsa pravda, predno pride v senat, dobi nekako posebno barvo, sodniškemu kolegiju predoči se namreč v tistej podobi, kakor si jo je sestavil poročevalec v svojem duhu. Stvarne razmere so bolj ali manj natanjko po aktih povzete, pravnih vprašanj pa referent ne more drugače rešiti, kakor mu veleva njegovo prepričanje. Seveda imajo vsi sodniki pravico, informirati se iz aktov, ali jasno je, da je to večinoma čisto nemogoče in da so navezani na podano jim poročilo. Zaradi tega mora ostati pri sedanjej tajnej in pismenej obravnavi kolegijalno posvetovanje deloma iluzorično. Naj bolj paznemu referentu zna uiti kaka važna stvar in kolegijum se posvetuje o tem, kar se je poročalo in ne o tem, kar so obravnavale stranke.

Vsa drugačna je stvar pri ustmenej in javnej obravnavi. Tu se pred zbranim sodiščem na podlagi tožbe in informatoričnih

spisov razvije v živej besedi vsa pravda. Stranke same imajo priložnost vtemeljevati svoje zahteve in pobijati nasprotnikove razloge. O poročilu iz aktov posnetem ni več govora, v nepretrganem toku razvije se pravda pred sodnijo z vsemi stvarnimi in pravnimi momenti in ta živ utis bo gotovo močno uplival na sodnike pri sodbi. In zaradi tega dobi ustmena obravnava pravi pomen še le pri kolegijalnih sodnijah.

Pri posameznem sodniku se bo ustmeno pravda brez dvombe tudi mnogo hitreje in gladkeje vršila, na temeljitost rabsodbe pa ne bo imela takega upliva, ko pri sodiščih. In vrjetno je, da bi posamezni morda rešil stvar bolj natanjčno na podlagi informacije iz aktov, kakor jo reši oprt na ustmeni razgovor.

Torej ni bilo tudi drugače mogoče, kakor da je novi načrt odvzel veliko tvarine okrajnim sodnijam in izročil jo sodiščem; ali je pa ta določba opravičena pri sedanjej organizaciji, zdi se nam resnega prevdarka vredno.

Vladni načrt pomaga si tu z neko analogijo, ki se nam zdi jako nesrečna.

Znano je, da je bil načrt novega civilnega postopnika že davno v delu, ko nismo še imeli novega kazenskega postopnika. Takrat je bilo mnenje, poskusimo, če se bo pokazala sedanja sodnijska organizacija primerna izvršitvi kazenskega postopnika, smemo vcepiti tudi civilni postopnik na to staro drevo. In potem, ko se je vpeljala postava od 23. maja 1873 in se je videlo, da se vrše obravnave še precej primerno, sklepalo se je, iz tega sledi, da bo stara organizacija ugajala tudi civilnemu postopniku.

In ta analogija zdi se nam zelo neopravičena.

Kazenske obravnave se gledé raznoterosti predmetov, gledé komplikacije pravnih vprašanj, ki se imajo večinoma rešiti v jednej sodbi, niti najmanj ne morejo primerjati s civilnimi. V kazenskih obravnavaah je principijelno vprašanje — bodi si pred porotniki, bodi si pred nastavljenimi sodniki — v prvej versti vedno le to, ali je zatoženec kriv ali ne. Sodnik ima tudi tu večkrat nalog, odločiti o lastnini, o odškodovanji in drugih civilno pravnih vprašanjih, spoznati ima posebno o tem, ali naj zatoženi povrne stroške obravnave ali ne. Vsa ta vprašanja pa so kazenskemu sodniku jako olajšana s tem, da zavrne udeležence na civilno pravno pot.

V civilnih stvareh pa je navadno že predmet, ki se obravnava, mnogo bolj zamotan.

V kazenskih zadevah je oko sodnikovo obrneno tako rekoč le na jedno stran, na zatoženca. Na tožnika mu ni treba skoro nobenega ozira jemati. V civilnih obravnavaх mora sodnik jednako pazljivo gledati na tožnika, kakor na toženca. Ali je tožnik legitimiran, ali ima pravico tožiti za-se ali za druge, ali je vložena tožba zahtevanej stvari primerna, ali se je vložila v pravem času, na pravem kraju, proti pravemu toženemu, jednaka vprašanja so v civilnih zadevah mnogo večje važnosti, kakor v kazenskih.

Po predmetu samem pa se ti dve stroki celo ne smeta primerjati. Kako subtilna vprašanja treba je tu večkrat rešiti: o posesti, o lastnini, o pravnem značaji zahtevane stvari, o določbah občnega drž. zakonika, kupčijskega, menjiškega zakona in brez števila drugih postav. Ta vprašanja bodo se morala pri ustmenej obravnavi rešiti dostikrat kar na mah in brez pritožbe.

Ves ta položaj zahteva od civilnega sodnika več pazljivosti, več duševnega navora, bistrosti duha in vstrajnosti kakor pri kazenskih obravnavaх.

Neopravičeno je tedaj reči, ker se ustmeno postopanje v kazenskih stvareh uspešno vrši pri sedanjej sodnijskej organizaciji, vršilo se bo tudi v civilnih pravnih.

Sodišče, ki morda v treh urah reši 5 do 6 kazenskih obravnav, bo večkrat imelo težavo v istem času rešiti le jedno malo bolj zamotano civilno pravdo. Mi smo vsled tega prepričani, da bi redna in temeljita rešitev civilnih pravn po načrtu civilnega postopnika presežala moči sedanjih sodišč.

K §. 822 obč. drž. zakonika.

(Najvišjega sodnijskega dvora določba od 3. marca 1881. leta, št. 984, s katero se je potrdila nadsodnijska odločba od 6. oktobra 1880. leta, št. 10774, in oziroma potrdilo predrugačenje razsodbe okrajne sodnije v Radoljici od 19. junija 1880. leta, št. 1604.)

Vsled prisojila od 28. junija 1873, št. 2991, bil je R. A. kot dedič po J. A. zavezan, svojej materi N. A. izplačati dote 2100 gl., ter jej dajati dosmrtni živež in stanovanje.

Dné 29. oktobra 1876 zamrl je R. A.; N. A. pa je k njegovej zapuščini oglasila svojo pravico do živeža, katero pravico je cenila na 1000 gl. Oglašeni ta živež so R. A.-kovi dediči likvidirali. N. A. pa je od svoje zgorej omenjene dote v znesku 2100 gl. darovala znesek 1000 gl. R. A.-kovim dedičem, vendar samo proti temu, da se jej do smrti od darovanega zneska plačujejo 6 % obresti.

Zapuščina po R. A. prisodila se je končno materi Št. A., ki se je zavezala poplačati pasiva in dedščine ml. R. A.-kovim otrokom.

Pristavi naj se še, da je N. A. na podlagi prisojila od 28. junija 1873, št. 2991, bila opravičena dosmrtni svoj živež iskati ne samo pri R. A., temveč tudi pri P. A.

Z ozirom na prisojilo od 28. junija 1873, št. 2991, na sodnijsko poravnavo od 4. januarja 1877, št. 45 (v katerej so se R. A.-kovi dediči zavezali, da bodo plačevali N. A. od darovanih 1000 gl. 6 % interese), in na likvidacijski zapisnik de praes. 6. februvarja 1877, št. 3208, dovolila je c. kr. okrajna sodnija v Radoljci z odlokom od 1. novembra 1877, št. 4480, da se je v začasno varstvo omenjenih 6 % interesov in pravice do dosmrtnega živeža in stanovanja prenotirala zastavna pravica pri R. A.-kovih zapuščinskih posestvih pod urb. št. 72 proštije v Radoljci in urb. št. 606 graščine v Begunjah na korist N. A.

Vsled tožbe de praes. 13. januarja 1878, št. 213, je c. kr. ckrajna sodnija v Radoljci z razsodbo od 19. junija 1880, št. 1604 spoznala:

Tožena Št. A. iz L. se obsodi, da mora na korist tožnici N. A. z ozirom na njene pravice iz prisojila po J. A. od 28. junija 1873, št. 2991, sodnijske poravnave od 4. januarja 1877, št. 45 in iz likvidacijskega zapisnika de praes. 6. februvarja 1877, št. 3208, 6 % od dote v znesku 1000 gl. od 1. januarja 1877 naprej tekoče interese, potem služnost do dosmrtnega stanovanja in živeža in natura, v vrednosti 1000 gl., z vknjižbo zastavne pravice pri R. A.-kovih zapuščinskih posestvih pod urb. št. 72 proštije v Radoljci, in urb. št. 606 graščine v Begunjah zavarovati, ter dotično, z odlokom od 1. novembra 1877, št. 4480 dovoljeno zastavne pravice prenotacijo kot opravičeno pripoznati in

tožnici poplačati tudi sodnijske stroške — vse v 14 dneh pod eksekucijo.

Razlogi prvega sodnika:

S prisojilnim pismom pod A ad I. je po §. 112 o. s. r. dokazano, da je imel R. A. kot dedič po svojem očetu J. A. dolžnost, tožiteljici N. A. izplačati od njene dote znesek 2100 gld. in jej dajati v smislu očetove oporoke dosmrtno stanovanje in dosmrtni živež.

Po smrti R. A. je tožiteljica (kakor kaže likvidacijski zapisnik pod C ad I.) ta dosmrtni živež v proračunjenem znesku 1000 gld. pri zapuščini oglasila in dediči so ga tudi likvidirali. V tem oglasilu je po §. 672. o. d. z. tudi stanovanje zapopadeno.

Kot dediča po R. A. sta se ml. njegova otroka R. in G. pogojno oglasila po svojih varuhih Št. A. in P. A. sub praes. 6. december 1876, št. 4766 (kakor kaže zapisnik pod D ad I.), in ona sta se vsled pogodbe pod B ad I. zavezala, da bosta tožiteljici dosmrtno dajala 6 % obresti od 1. januarja 1877 dalje od zneska 1000 gld., katerega jima je ona od svoje dote podarila, oziroma odpustila. Kakor kaže zapisnik zapuščinske obravnave po R. A., priložen pod D ad I., je tožena Št. A. prevzela zapuščino in se zavezala, da bode v gotovini poplačala dolgove in dedne dele svojima ml. otrokoma.

Ona tedaj reprezentira svoja otroka in torej tudi po §. 547. o. d. z. zapustnika R. A. in mora torej vse njegove dolžnosti izpolniti.

Tožiteljica je svoje terjatve s popolnoma vrjetnimi pismi dokazala in okoliščina, da je tudi P. A. dolžan tožiteljici dajati dosmrtno stanovanje in živež in da ona (tožiteljica) to služnost (servituto) pri njem uživa, nikakor ne nasprotuje dotičnemu pravu do zavarovanja, ker je od volje tožiteljice odvisno, da stanuje in živež uživa ali pri jednem ali drugem zavezancu.

Tožiteljica kot upnica R. A.-kove zapuščine in sedaj upnica tožene Št. A. kot prevzemnice te zapuščine je torej po §. 812. in tudi po §. 822. o. d. z. toliko bolj opravičena, iskati zavarovanja svoje terjatve pri zapuščini, ker je z zapisnikom pod D ad I. dokazana nevarnost, da bi lahko šla ta terjatev v izgubo.

Z odlokom pod E ad I. pridobljena prenotacija tožiteljčine terjatve je torej opravičena in tožbinemu zahtevanju se mora kot v zakonu vtemeljenemu ustreči.

Propala toženica mora po §. 24. zakona od 16. maja 1874, drž. zak. št. 69, tožiteljici stroške povrniti.

Proti tej razsodbi vložila je tožena Št. A. apelacijo, vsled katere je c. kr. nadsodnija v Gradci z odločbo od 6. oktobra 1880, št. 10774 sodbo izrekla:

Tožena Št. A. se samo obsodi, da mora na korist tožnici N. A. z ozirom na njene pravice iz prisojila po J. A. od 28. junija 1873, št. 2991, sodnijske poravnave od 4. januarja 1877, št. 45, in iz likvidacijskega zapisnika de praes. 6. februarja 1877, št. 3208, 6% od zneska 1000 gld. od 1. januarja 1877 dalje tekoče interese z vknjižbo zastavne pravice pri R. A.-kovih zapuščinskih posestvih pod urb. št. 72 proštije v Radoljici in urb. št. 606 graščine v Begunjah zavarovati, ter dotično z odlokom od 1. novembra 1877, št. 4480 dovoljene zastavne pravice prenotacijo kot opravičeno pripoznati; tožena pa vendar ni zavezana, na korist tožnici z ozirom na zgorej navedena pisma služnost do dosmrtnega živeža in stanovanja v vrednosti 1000 gld. pri omenjenih R. A.-kovih zapuščinskih posestvih zavarovati, ter dotično zastavne pravice prenotacijo kot opravičeno pripoznati. Sodnijske in apelacije stroške nosi vsaka stranka sama za sé.

Razlogi družega sodnika:

Toženica je sicer v svojej apelacijskej pritožbi de praes. 18. avgusta 1880, št. 3842 le navela razloge proti opravičenju prenotacije zastavne pravice za 6% obresti od jednega dela dote v znesku 1000 gld.; vendar pa mora apelacijska razsodba obsegati vso pravdo, ker je prizivnica koj začetkom svoje pritožbe se izjavila, da se čuti z razsodbo prvega sodnika v popolnem obsegu žaljeno in da je zavoljo tega vložila pritožbo. Tudi na konci pritožbe prosi, da naj se spremeni razsodba prvega sodnika in da naj se zavrne tožbino zahtevanje. Tožbino zahtevanje pa obsega dve točki, ki se morate ločiti:

a) dolžnost, da se zavarujejo 6% obresti od jednega dela dote, ki se je dedičem R. A. inter vivos odpustil, namreč od

zneska 1000 gld. in da se opraviči zastavne pravice prenotacija pri dveh zapuščinskih zemljiščih R. A.; in

b) dolžnost, da se pravica, katero je J. A. tožiteljici legiral, R. A. pa kot breme naložil, namreč pravica do dosmrtnega stanovanja in dosmrtnega živeža v proračunjenem znesku 1000 gld. zavaruje z vknjižbo zastavne pravice pri dveh zapuščinskih zemljiščih R. A. in da se opraviči zastavne pravice prenotacija pri teh zemljiščih.

Kar se tiče prvega dela tega tožbinega zahtevanja, zakonito je vtemeljen in morala se je njemu ugajajoča prvosodnijska razsodba potrditi in zavreči apelacija toženice, ker je tožiteljica dokazala resničnost svoje terjatve, kakor tudi pravni naslov do pridobitve zastavne pravice in tako tudi po §. 42. zemljišno-knjižnega zakona pogoje, pod katerimi se opravičujejo prenotacije, dokazala. Sè sodnijsko pogodbo od 4. januarja 1877, št. 45 pod B ad I. je dokazano, da je bila zapuščina R. A. obremenjena z dolžnostjo, da se mora tožiteljici izplačati jeden del dote v znesku 2100 gld. in 6% zamudni obresti od 29. oktobra 1876.

Če se je gledé jednega dela te dote, to je gledé zneska 1000 gld. mej tožiteljico in ml. dedičema po R. A. na korist zapuščine napravila poravnava, da sta dediča prevzela samo dolžnost, da bodeta tožiteljici vsako leto dajala 6% obresti od tega zneska in to do njene smrti, nasproti pa, da je ona glavnico v znesku 1000 gld. odpustila, bila je to le za zapuščino ugodna novacija s pogojenjem dosmrtné telesne rente, katera renta je jednaka 6% obrestim od odpuščene glavnice 1000 gld. Ta renta se torej napačno imenuje uživanje obrestij! S tem pa dolžnost tožiteljici nasproti ni še nehala biti dolžnost zapuščine R. A. Ta dolžnost pa je po §. 1278 o. d. z. prešla tudi na toženico kot prevzemnico R. A.-kove zapuščine in to tembolj, ker je toženica pri sklepu pogodbe pod B ad I. intervenirala. Po §. 1282. o. d. z. se pravice zapuščinskih upnikov ne spremenene, če se tudi zapuščina proda. Toženica tudi ni dokazala, da se je R. A. zapuščina s poplačevanjem oglašanih terjatev popolnoma razdala (§. 814 o. d. z.); temveč kaže zapuščinska obravnava od 3. avgusta 1877 pod D ad I., da ostaje po plačilu naznanjenih in likvidiranih dolgov še 1008 gld. aktivnega premoženja.

Pravno ime ali naslov do zastavne pravice pa se mora razvideti iz zakonitih določil §§. 812 in 822 o. d. z. in to toliko bolj, ker se je prenotacija že 1. novembra 1877 izvršila, zapuščinsko prisojilo po R. A. pa se izdalo še le 14. novembra 1877, in ker po §. 812 o. d. z. za zavarovanje zadostuje zapuščinskega upnika bojazen za svojo terjatev, tako da ni treba dokazati resnične nevarnosti. Kar zadeva drugi del tožbinega zahtevanja, se je moralo apelaciji ustreči, ter izreči predrugachenje prvega sodnika rzsodbe. To zahtevanje je že zaradi tega nedovoljeno, ker se zahteva zavarovanje služnosti dosmrtnega stanovanja in živeža in natura v proračunjenem znesku 1000 gld. z vknjižbo zastavne pravice pri že večkrat imenovanih zapuščinskih zemljiščih in opravičenje dotične prenotacije. Služnosti in realna bremena, katerim se morajo prištevati tudi pravice do stanovanja in do naturalnega živeža, pa se morejo zavarovati samo po §. 12 zemljišno-knjižnega zakona z vknjižbo zaveze pri obremenjenih zemljiščih, ne pa z vknjižbo zastavne pravice.

V tem oziru pa ničesar ne spremeni slučaj, da je tožiteljica te svoje pravice cenila na 1000 gld.; ker prenotacije ni pridobila za to svoto kot odškodnino ali ekvivalent za svoje pravice, pridobila jo je marveč izrečno za služnost in realno breme. In tudi v opravičevalnej svojej tožbi ni zaznamovala te svote kot zavarovalni ekvivalent za svoje pravice. Vsled naznanilnega in likvidicijskega zapisnika od 6. februvarja 1877 pod C ad I. je tudi iz zapuščine zahtevala naturalni živež, ter ga cenila samo za tegadelj na 1000 gld., da so se mogli izračuniti zapuščinski dolgovi. Pri tem pa se ni zavezala, da se zadovolji s tem zneskom kot odškodnino.

Če pa je prenotacija zastavne pravice sama ob sebi nedovoljena, se tudi o njenem opravičenju ne more govoriti. Istina je sicer, da je dolžnost toženice, dajati toželjici stanovanje in živež, dokazana in da se vsled določil §. 161. patenta od 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak. ne more dvomiti nad pravnim naslovom do zavarovanja teh pravic; zavarovanje pa mora vendar zakonito dovoljeno biti, drugače se ne more za opravičeno pripoznati.

Kar naposled zadeva stroške prve in druge instance, morate stranki po §. 25. zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. nositi vsaka svoje, ker nobena ni popolnoma zmagala in ker je razmera

med zgubo in zmago pri obeh strankah skoraj jednaka, vsakako pa se natanjko ne more določiti.

Nadsodnijsko odločbo je potem tudi naj višji sodnijski dvor z določbo od 3. marca 1881, št. 984 potrdil.

Razlogi najvišjega sodišča:

Toženica je apelacijo izrečno proti popolnemu obsegu prvosodnijske razsodbe vložila in zahtevala popolno zavnitev tožbine prošnje.

Da-si je v svojej apelacijskej pritožbi vtemelila svoj priziv le oziroma 6% obrestij od zneska 1000 gld., bila je nadsodnija ne samo opravičena, temveč tudi zavezana, da je dopuščeno tožbino zahtevanja, kakor tudi celo prvosodnijsko razsodbo svojej razsodbi podvrгла. Tej točki revizijske pritožbe, ki je prav za prav ničevnostna pritožba, manjka tedaj dejanjstvene vtemelitve.

Pa tudi v meritoričnem oziru morala se je nadsodnijska razsodba, kolikor se je z njo prvosodnijska razsodba predrugčila, potrditi, ker je v tožbi stavljeno zahtevanje, naj se služnost (servitus) dosmrtnega stanovanja in živeža in natura v proračunjenem znesku 1000 gld. vknjiži pri zemljiščih v tožbi naznanjenih, gledé na določbo §. 12 zemljeknjižnega zakona nedopuščeno.

**Župan, ki v uradnej pri višjej svojej gosposki vlo-
ženej objavi koga neopravičeno nečastnega dejanja
obdolži, stori se krivega prestopka po §. 487
kaz. zak.**

Gospod Alojzij Koblar, župan v Litiji, je 8. svečana 1881 objavil deželnemu prezidiju v Ljubljano, da se je v noči od 6. na 7. svečana 1881 izvršil znani, po časopisih potem mnogo opisani, eksces. V tej objavi se je bralo naslednje:

V noči od 6. na 7. svečana t. l. proti 11. uri zvečer razbila so se tukajšnjemu c. kr. okrajnemu komisarju gospodu Delcott-u okna na njegovem stanovanji, h. št. 22 v Litiji; pri tem se je razdrobilo 24 šip, ter prouzročilo škode 7 goldinarjev. Orodje, s katerim se je vse to napravilo, bile so strešne opeke, kamni in snežene kepe, z vso močjo metane v okna. Prouzročevalec pa

ni bil nihče drugi, kot družba, katero je vodil c. kr. okrajni glavar pl. Vesteneck in v katerej so se nahajali: (tu so se imenovali nekateri gospodje), c. kr. žandarmerijski stražnik Wagner itd. Pripoveduje se med drugim tudi, da je bil gospod stražnik tako pijan, da so ga komaj noge nosile.

Opiraje se na to objavo zatožil je omenjeni žandarmerijski stražnik gospoda župana Koblarja zavoljo prestopka po §§. 487 in 488 kaz. zak.

Javna obravnava vršila se je dné 14. marca 1881 pred c. kr. mest. deleg. okrajno sodnijo v Ljubljani. Z razsodbo od ravno tistega dné, št. 960, spoznal se je zatoženi nekrivega, Karolu Wagner-ju pa se je naložilo, da mora plačati stroške kazenskega postopanja.

Razlogi prvega sodnika:

Objava, katera je predmet današnje obravnave ni bila pri c. kr. deželnem predsedništvu vložena po privatnej osobi, gospodu Alojziji Koblarji; pač pa jo je vložilo litijsko županstvo po svojem predstojniku gospodu Alojziji Koblarji. O tem se dvomiti ne da.

Po §. 24. in 84. kazenskega procesnega reda pa je dolžnost županijam, kakor tudi vsakej javnej oblasti in vsakemu državnemu organu sploh, da objavi kaznjiva dejanja kompetentnej oblasti. Po §. 56. občinskega zakona od leta 1866, dežel. zak. št. 2 pa je še posebna dolžnost županom, da izvršujejo krajno policijsko oblast. — Če je torej Alojzij Koblar, litijski župan, vložil objavo o ekscesu, ki se je baje vršil v noči od 6. na 7. februarja t. l. v Litiji, bila je to uradna objava.

Pri uradnej tej ovadbi, v katerej zatoženi župan obdolžuje tudi današnjega privatnega tožitelja Karola Wagnerja iz Litije, mora se danes šamo to preiskavati, so li v njej ležeča obdolženja resnična ali neresnična. Če so ta obdolženja resnična, potem ne sme ovaditelja zadeti nikaka odgovornost; marveč se mora po zakonu postopati proti ovadenemu. Če so pa ta obdolženja neresnična, potem sta dva daljnja slučaja mogoča. Mogoče je, da je bila ovadba zavestno neresnična, ali pa, da je bila ovadba vložena, ne da bi bil ovaditelj prepričan o njenej neresničnosti. V prvem slučaju izvršil bi se bil povsem drug delikt od današ-

njega, to je zločin zlorabe uradne oblasti. O tem deliktu pa se tukaj govoriti ne sme, ker je privatni tožitelj obstal, da sam ne veruje, da bi bil današnji zatoženi imel tak hudoben namen. Namen županov zavestno ovaditi neresnična dejanja je torej v tem slučaju izločen.

Ostaje tedaj le še slučaj, da so se v ovadbo nezavestno vrinila dejanja, katera so se a priori v večjo svetlobo postavila, kakor je bilo potrebno, predno se stvar natančneje ni bila preiskala. Delikta torej župan ni zakrivil, ker je izpolnil samo to, kar izvira iz njegovih županijskih pravic, in še celo iz županijskih njegovih dolžnosti. Z ovadbo je županijestvo litijsko po svojem predstojniku Alojziji Koblarji le višjeji oblastnji hotelo dati pripomočke ter jej pokazati pota, da bi se eksces po kompetentnej oblasti preiskal in razsodil. S tem županijski predstojnik današnjega privatnega tožitelja ni obdolžil z namenom, žaliti ga; obtoženi tedaj po prepričanji sodnikovem ni imel „animus injuriandi“.

Opravičeni in zavezani ovaditelj pa za posledke svoje ovadbe ni odgovoren, ker se ne more misliti, da naj bi sam preiskaval, kar preiskavati sme le kompetentna oblast in v katere pravice bi s svojim preiskavanjem posegal. Iz teh razlogov tudi ni bilo treba preiskavati, ali se je obtoženemu dokaz resnice posrečil, ali ne.

Ker se po sodnikovem prepričanji v predležem slučaju ne nahaja dejanstvo prestopka po §§. 487 in 489 kaz. zak., ker manjka k objektivnim znakom omenjenega kaznjivega prestopka pripadajoči animus injuriandi, moral se je zatoženec po §. 259 v. 3. kaz. pravd. reda oprostiti.

C. kr. državno pravdnistvo, zastopajoče že večkrat omenjenega žandarmerijskega stražnika, vložilo je proti tej razsodbi pritožbo ali poziv na drugo instanco, c. kr. deželno sodnijo v Ljubljani.

Javna obravnava se je vršila dné 6. maja 1881. Končno je bil gospod Alojzij Koblar obsojen, da je kriv prestopka po §§. 487 in 488 kaz. zak. Naložila se mu je globa 60 goldinarjev.

Razlogi sodnijskega dvora:

Konstatirano je, da je 8. februarja 1881 od toženega Alojzija Koblarja kot župana v Litiji podpisana objava došla c. kr. de-

želnemu predsedništvu v Ljubljani, kakor tudi c. kr. žandarme-rijskeje deželnej komandi v Ljubljani; v tej objavi se bero besede, katere so v tenorji prve razsodbe natanjko navedene in katere se popolnoma vjemajo z besedami one objave, ki jo je predložil privatni tožitelj Karol Wagner in ki se je v časopisu „Wiener Neuigkeitsweltblatt“ od županijstva in od župana Alojzija Koblarja podpisana ponatisnila. V tej objavi, ki jo je odposlal župan Koblar se nedvomno in na odločen način privatni tožitelj Karol Wagner obdolžuje na jednej strani dejanja po zakonih kaznjivega in sicer prestopka hudobnega poškodovanja tuje lasti po §. 468 kaz. zak. resp. pregreška po §. 147 militeričnega kaz. zak., na drugej strani pa pijanosti, torej nenravnega dejanja, s katerim se Karol Wagner pred javnim mišljenjem lahko očrni. Če pa je vršeče se priskavanje zavoljo gori navedenega prestopka hudobnega poškodovanja tuje lastnine po §. 468 kaz. zak. pokazalo, da se v resnici ni izvršilo kaznjivo dejanje in če se je vsled tega dotično proti Miroslavu Wehrhan-u in Avgustu Unger-ju začeto kazensko postopanje po sklepu c. kr. mest. deleg. okrajne sod-v v Ljubljani od 28. februvarja 1881, št. 644 vstavilo, to vse je nasproti besedam, s katerimi se je izreklo v ovadbi obdolženje, nasproti načinu in kakovosti stilizacije te ovadbe, popolnem brez pomena, ker obsega ovadba ravno čisto določeno obdolženje hudobnega poškodovanja tuje lastnine. Iz tega pa nedvomno sledi, da se je pravi dogodek popačil. In na ta popačeni dogodek opira se tudi obdolženje, da so bili c. kr. okrajni glavar dr. vitez V., c. kr. davkar R., c. kr. davkarski kontrolor M., c. kr. žandarm W. izvršilci, in da so se zakrivili prestopka zaradi hudobnega poškodovanja tuje lastnine.

Z omenjenim sodnijskim sklepom se je temveč konstatiralo, da sta F. W. in topilničar U. le v šali pobila nekaj oken, kar se tudi nedvomno razvidi iz izjave c. kr. okr. komisarja G. D. Da današnji privatni tožitelj K. W. pri tem nikakor ni bil udeležen, pokazale so tudi c. kr. deželne žandarmerijske komande preiskave.

Gledé daljnjega obdolženija, da je bil namreč privatni tožitelj W. pijan, sta pred prvim sodnikom zapriseženi priči J. R., nočni čuvaj v Litiji in Anton Kobilšek izrekli: prvi, da je bil žandarm nekoliko vinjen (angeheitert), drugi pa, da žandarma ni

videl pri dogodku pred stanovanjem okrajnega komisarja D., marveč še le pozneje okoli 1. ure v daljavi 50 korakov in da se mu je zdelo, da je imel W. nekoliko negotovo hojo.

Temu nasproti pa je privatni tožitelj K. W. svojo negotovo hojo opravičeval s tem, da je dejal, da mu je v snegu na cesti polzelo. Pozneje zaslišane priče K. R-cher, R. F-kel, U. P-falk, R. R-cher, M. K-er, J. A-ič, K. W-han, A. pl. G., L. T-o, R. R-cher in J. S-c so izpovedale iz svojega prepričanja naravnost in odločno, da K. W. ni bil niti dotičnega večera, niti po noči ob 1. uri, ko se je vračal v kasarno, pijan, temveč da je bil vedno kakor navadno miren in trezen. Te priče so tudi potrdile okoliščine, s katerimi se je zanesljivost pred prvim sodnikom zaslišanih prič jako omajala.

Na izpoved iz službe pri c. kr. okrajnem glavarstvu odpuščenega, sedanjega srenjskega sluge J. S. kakor tudi na izpovedbe E. P. se ne more ozir jemati, ker so te izpovedbe same na sebi nepomenljive, vrh tega pa še pobite z izpovedbami J. L-a.

Na podlagi predležečega obširnega preiskavanja prišel je sodni dvor do prepričanja, da se žandarmerijski stražnik K. W. ni udeležil oknopobijanja in da on nikakor ni bil piján. Obdolženje ki se je izreklo v ovadbi, poslanej c. kr. deželnemu predsedništvu, c. kr. žandarmerijskej komandi in c. kr. okrajnej sodnji, je torej nedvomno neopravičeno. Neopravičena obdolženja pa spadajo pod §§. 487 in 488 kaz. zak.

Gledé na to, da se je ta ovadba poslala javnim uradom in da se je obdolženje v razširjenih časopisih objavilo, se mora zatoženec kaznovati, ker nikakor ni resničnostnega dokaza svoje ovadbe izvršil (§. 490 kaz. zak.).

Zagovarjanje zatoženčevo v glavnej stvari se glasi, da je to ovadbo vložil le kot župan vsled pravice, ki jo ima kot župan in vsled dolžnosti, ki ga veže po §§. 24 in 84 kaz. proces. reda; da on v nikakem slučaju ni odgovoren, če tudi pozneje preiskovanje ni potrdilo popolnoma njegove ovadbe in da je v tem slučaju tudi animus injuriandi izločen. — Če tudi je resnično, da se o tej pravici in o tej dolžnosti dvomiti ne da, se pa vendar tudi ne more tajiti, da mora obrekovanje in krivo obdolženje zategadelj brez kazni ostati, ker se nahaja v ovadbi, katera nosi uradni značaj in katera izhaja od javnega organa. Uradni značaj nikakor

ni še oprostilo, vsled katerega bi bilo mogoče brez kazni obrekovati in obdolževati.

Da-si ta ovadba, kakor prvi sodnik misli, zavoljo pomanjkanja dotičnih kriterij ni zloraba uradne oblasti, vendar okoliščina, da je pošiljatelj župan, nikakor ne brani, da bi se omenjena objava županu v odgovornost pripisati ne smela, ker §§. 487 in 488 kaz. zak. ne dopuščata izjeme in ker se po jasnih besedah zakona vsakdo žaljenja časti krivega stori, „kdor je koga družega krivo prestopka obdolžil ali pa drugače s pripovedovanjem izmišljenih in popačenih dogodeb itd.“ Za to se je moralo tudi vsled uloženega priziva pretresavati vprašanje o resničnosti ali neresničnosti obdolženja. Ne gledé na to, da se ovadba ni najprej poslala kompetentnej osobi, katera je v tem slučaju vrh tega še sama poškodovana bila, namreč državnopravdnemu funkcionarju c. kr. okrajnemu komisarju g. D. v Litiji, kakor to zahteva §. 84 kaz. proc. reda, opustilo se je, kakor se priznava, vsako povpraševanje pri neposredno udeleženem okr. komisarji D., kateri je bil najprej v stanu, stvar razjasniti. Tudi je istina, da bi bil ta gospod takoj uradno postopal, če je stvar to zahtevala. Nasproti pa priznava tožencev pooblaščenec sam, da se je, kakor se je pozneje pokazalo, le pri nezanesljivih osobah in le površno pozivedovalo in da so se na tako nezanesljivej podlagi tako težka obdolženja in tako važne ovadbe oblastnijam poslale, ko so vendar javne, odlične in častne službe ovadenih osob, kot c. kr. okr. glavarja, c. kr. davkarja, c. kr. davkarskega kontrolorja in privatnega tožitelja stražnika K. W. zahtevale največjo pozornost.

Ako se dalje nepristransko presodi vsebina ovadbe, v njej nahajajoči se napadi na c. kr. okr. glavarja pl. V., ki je narodnosti, h katerej spada toženec, notorično nepriljubljen, ako se dalje presodi, da se je ta ovadba takoj c. kr. deželnemu predsedništvu v Ljubljano in c. kr. žandarmerijskej deželnej komandi poslala, in da se je več ovadeb, podpisanih od županstva in z ovadbo županijsko jednako se glasečih poslalo, da se razširijo in po dunajskih časopisih objavije — vsiljuje se nehoté prepričanje, da se je s to ovadbo izvršil nameravan korak, ki se nedvomno odlikuje s sovražnimi in hujskajočimi napadi in popačenjem resnice. Sodni dvor se je torej gledé na to, da je neresničnost v ovadbi navedenega obdolženja jasna, gledé na to, da župan nikdar nima

pravice, proti v ovadbi obdolženim javnim organom tako lahko-miselno in sovražno postopati, gledé na to, da župan ni smel opustiti tiste najmanjše previdnosti, zaradi katere, če jo je opustil, kaznjiv je vsakdo tudi v navadnem občevanji in gledé na to, da v tem slučaju zatoženec ni po §. 490 kaz. zak. nikakor dokazal resnice, prepričal, da je zatoženec kot podpisovalec in odpošiljavec ovadbe imel namen, ž njo v najširjej meri napraviti škandal in s tem žaliti privatnega tožitelja na njegovej časti. Sodni dvor moral je torej, ker je objektivno in subjektivno dejanje prestopka po §. 487 in 488 kaz. zak. dokazano, ugoditi tožiteljevemu prizivu in — kar se tiče obsojenja — spremeniti prvosodnijsko razsodbo in toženca obsoditi zaradi navedenih prestopkov v smislu predstoječe rozsodbe.

Kazen se je morala po §§. 267 in 493 kaz. zak. odmeriti z zaporom od 1. do 6. tednov. Obtežujoča okoliščina je bila konkurenca dveh prestopkov po §§. 487 in 488 kaz. zak. kakor tudi teža kaznjivega obdolženja, s katerim se je privatni tožitelj gledé na javno službo občutljivej škodi izpostavil, olajšujoča okoliščina pa je dosedanje popolnem neomadeževano življenje zatoženčevu. — Gledé na prevladanje olajšujočih okoliščin, kakor tudi gledé na stanovske in poslovanja razmere zatoženčeve, je sodni dvor izrekel izvanredno polajšanje po §. 266 kaz. zak. in tudi spremenil zakonito kazen zopora prve vrste v globo po §. 261 kaz. zak. Kazen odmerjena v gorenjej rozsodbi proti zatožencu pa je primerna njegovej krivdi.

Najemna pogodba?

(Določba najvišjega sodnega dvora od 15. julija 1880, št. 4457, s katero se je odstranila nadsodnijska odločba od 18. februvarja 1880, št. 1969 ter se potrdila rozsodba okrajne sodnije logaške od 8. oktobra 1879, št. 10146.)

Dné 14. junija 1869 umrl je v Ravniku Jožef Tomazin. Njegova zapuščina izročila se je s privoljenjem udove Barbare Tomazin hčeri Neži Tomazin. Ko se je ta dné 20. junija 1874

poročila z Nacetom Hladnikom, izročila mu je prevzeto zapuščino in tudi hišo, št. 13 v Ravniku.

Mati Barbara Tomazin pa je menila, da omenjena hiša ni spadala v zapuščino in da je njena last. Pridržala je torej v tej hiši dve sobi za sé, druge prostore pa je prepustila Nacetu Hladniku.

Leta 1876 oglasil se je Nace Hladnik z lastninsko svojo pravico, ter je pri jednej priložnosti v navzočnosti dveh mož dejal Barbi Tomazin, da bode morala, ako bode še dalje obdržala si omenjeni sobi v njegovej hiši, št. 13 v Ravniku, plačevati najemnino in sicer do svetega Jurija 1876 15 gld., potem pa za vsako leto 50 gld. Barba Tomazin v napačnej zavesti svoje lastninske pravice, je odgovorila, da jej bode moral Nace Hladnik, če bode ona za dve sobi plačevala, najemščino za vse druge prostore na leto plačevati vsaj 300 gld.

Po tem prigodljaji je Barbara Tomazin ostala v svojih sobah do novega leta 1879.

Dné 8. februvarja 1879 jo je Nace Hladnik tožil, da naj mu za čas od 1. januarja 1877 do tedaj 1879 poplača najemščine 100 gl.

V tožbi se je skliceval na najemno pogodbo, vsled katere se je tožena zavezala, da bode plačevala najemščino.

C. kr. okrajna sodnija v Logatci je z rzsodbo od 8. oktobra 1879, št. 10146 izrekla, da mora tožena pod eksekucijo poplačati tožniku najemščine 100 gld., 6 % obrestij in sicer od 50 gld. od 1. januarja 1878, od 50 gld. pa od 1. januarja 1879.

Iz razlogov prvega sodnika.

Po §. 1094 obč. drž. zak. perfektna je najemna pogodba tedaj, če sta se stranki o bistvenih stvareh najema, to je o reči in o najemnini pogodili. To pogojenje se po §. 863 obč. drž. zak. lahko izvrši s konkludentnimi dejanji.

Janez Nagode in France Kogovšek sta spričala, da je tožnik pred 4 leti toženi dejal, da bode morala za dve sobi v njegovej hiši, št. 13 v Ravniku, plačevati najemnino in sicer do sv. Jurija tistega leta 15 gld. potem pa vsako leto 50 gld. Tožena sama je pripoznala, da jej je toženi te besede v istini govoril. Ker je tožena v omenjenem stanovanji leta 1877 in 1878 ostala, ter v

njem do 1. januarja 1879 prebivala, tako je molčé pripoznala, da je bila s pogojeno najemnino v letnem znesku 50 gld. popolnoma zadovoljna. V nasprotnem slučaju pa jej je bilo na voljo dano, oprostiti se plačevanja te najemnine s tem, da je zapustila stanovanje.

V prepiru stoječi stranki sklenili sta bili torej med sabo pogodbo, vsled katere je tožena zavezana, poplačati za stanovanje letne najemnine 50 gld. za čas od 1. januarja 1877 do tedaj 1879, torej znesek 100 gld.

Tožbi se je moralo vstreči in to toliko bolj, ker je ugovor tožene, da je ona sama lastnica hiše št. 13 v Ravniku in da nima od tega poslopja nikomur najemnine plačevati, z akti popolnoma v nasprotji.

Prisojenje 6% interesov opira se na §§. 1100 in 1334 obč. drž. zak. in na zakon od 14. junija 1868, št. 62 drž. zak.

Tožena vložila je apelacijo, po kateri je c. kr. nadsodnija v Gradci z odločbo od 18. februarja 1880, št. 1969 tožbo odbila.

Iz nadsodnijskih razlogov.

Ker je tožnik najemnino na podlagi najemne pogodbe iztožil, bila mu je dolžnost dokazati, da se je taka pogodba med njim in toženo sklenila. Po §§. 1090 in 1094 obč. drž. zak. bil je torej zavezan dokazati, da se je o objektu najema in o najemnini izvršilo pobotanje, ki je zadovolilo obe stranki.

Dokazano je, da je tožnik pred kakimi 4 leti toženi pred pričami objavil, da mu bode morala plačevati najemnino, če bode še dalje ostala v stanovanju v hiši št. 13 v Ravniku. Ali tožnik sam ne trdi, da je tožena izrekla, da je zadovoljna z proponirano jej najemnino, temveč obstal je on sam, da je tožena odgovorila, da jej bode moral za druge prostore na leto plačevati vsaj 300 gld., če bode morala ona za dve sobi plačevati 50 gld. — Iz tega odgovora se pa vendar ne more sklepati, da je bila tožena zadovoljna z najemnino, katero je tožnik zahteval.

Iz okoliščine, da je tožena v dotičnih sobah tudi potem še stanovala, se sklepati ne da, da je s tem molčé po §. 863 obč. drž. zak. pritrdila, da je zadovoljna z zahtevano najemnino. Ker ta okoliščina se pač lahko opraviči s tem, da je živel tožena v

zavesti, da stanuje v svojej hiši. Ako se je branila zapustiti stanovanje, potem naj bi jo bil tožnik s sodnijsko silo izgnal, nikakor pa ni opravičen od nje sedaj terjati oktrojirano najemnino.

Najvišji sodnji dvor pa je z določbo od 15. julija 1880, št. 4457 nadsodnijsko odločbo pokončal, ter prvosodnijsko razsodbo potrdil.

Iz razlogov najvišjega sodnega dvora.

Zapuščinska obravnava po Jožefu Tomazinu, ki je dné 14. junija 1869 v Ravniku umrl, izvršila se je pri intervenciji tožene Barbare Tomazin; njej se je pozneje tudi izročilo prisojilo od 3. svečana 1872, št. 494.

Toženi je bilo torej brez dvombe natanjko znano, da se je s tem prisojilom cela zapuščina po Jožefu Tomazinu in ž njo tudi posestvo hiš. št. 13 v Ravniku izročila hčeri Neži Tomazin. Ravno tako je tožena brezdvomno morala vedeti, da je imenovana hči Neža pri svojej poročitvi s tožnikom Nacetom Hladnikom s pismom od 2. julija 1874 vse po očetu podedovano premoženje in ž njim tudi hišo št. 13 v Ravniku izročila svojemu možu. Pri tacih razmerah tožena pač ne more trditi, da tedaj, ko jej je tožnik v pričo Janeza Nagodeta in Franca Kogovšeka dejal, da bode morala plačevati najemnino, ni vedela, čegavo da je že večkrat omenjeno poslopje. Ona je torej dobro vedela, da to posestvo ni njena last, temveč da je lastnina tožnikova. Če je potem tudi med letom 1877 in 1878 v omenjenih sobah stanovala, je molčé pripoznala, da je zahtevana najemnina primerna.

Eksekutivno vknjižene obresti morajo se pri razdelitvi eksekutivnega kupa, pri stavku eksekutivne vknjižbe v ozir jemati, in to tudi tedaj, če so starejši kot tri leta.

Jurij Milavčevi dediči so k eksekutivnemu kupu Matevž Žnidaršičevega posestva pod rekt. št. 393 ad Turnlak oglasili na podlagi eksekutivno vknjižene poravnave od 24. oktobra 1866, št. 6547:

kapitala	60 gld. — kr.
5 % interesov od prvotnega kapitala v znesku 160 gld. za čas od 12. marca 1861 do 3. novembra 1879	145 " 44 "
5 % interesov od delnega kapitala v znesku 60 gld. za čas od 3. novembra 1879 do 2. junija 1880	2 " — "
sodnijskih stroškov	2 " 47 "
in eksekucijskih stroškov	7 " — "
skupaj torej	<u>216 gld. 91 kr.</u>

C. kr. okrajna sodnija v Logatci je z odlokom od 22. oktobra 1880, št. 9018 oglašeni skupni znesek 216 gld. 91 kr. Jurij Milavčevim dedičem prisodila. To prisojenje potrdilo se je tudi po nadsodnijski odločbi od 23. februarja 1881, št. 1694.

Razlogi nadsodnijski.

Gledé na to, da eksekut zastaranja nasproti interesom odločno ugovarjal ni, da je na 4. stavku prodanega zemljišča na podlagi sodnijske poravnave od 24. oktobra 1866, št. 6547 v varstvo kapitala kakor tudi v varstvo interesov, od prvotnega kapitala 160 gld. od 12. marca 1861 tekočih, eksekutivna zastavna pravica na korist Jurij Milavčevim dedičem vknjižena, katera zastavna pravica se mora v pošteev jemati pri svojem stavku in gledé na to, da prisojenju tudi starejših interesov v tem slučaju ne nasprotuje § 17. zemljišno-knjižnega zakona, moral se je potrditi prvosodnijski odlok.

Donatio inter vivos ali pa mortis causa?

(Najvišjega sodnega dvora določba od 30. novembra 1875, št. 9896, s katero sta se potrdili nadsodnijska odločba od 4. februarja 1875, št. 1249, in jednako se glaseča rzsodba c. kr. okrajne sodnije v Loži od 26. aprila 1874, št. 2185.)

Elizabetha Srpán tožila je Jožefa Kotnika, glavnega dediča po Mariji Ravšelj, da mora pripoznati, da je tožnica vsled daritve pridobila si lastninsko pravico do hranilnične knjižice št. 10477

z vlogo 306 gld. in do gotovine v srebru, znašajoče 283 gld., katere vrednosti spadale so v zapuščino po omenjeni Mariji Ravšelj.

C. kr. okrajna sodnija v Loži je z razsodbo od 26. aprila 1874, št. 2185, tožbo odbila.

Razlogi prvega sodnika.

Pokojna Marija Ravšelj je imenovala toženega Jožefa Kotnika svojim glavnim dedičem. Po že dokončanej zapuščinskej obravnavi in po že izvršenim prisojenji nastal je sum proti tožnici Elizabeti Srpán, ki je za deklo služila pri umrlej, da si je po tatvinskej poti iz zapuščine prisvojila nekatere vrednosti, in sicer hranilnično knjižico št. 10477 z vlogo 306 gld. in gotovino v srebru, znašajočo 283 gld. Dokončana kazenska preiskava imela je samo uspeh, da so se te vrednosti v varstvo izročile sodnijskej roki in da sta stranki dobili ukaz, svoje pravice po pravnjej poti dokazati. Glavni dedič vložil je potem proti današnjej tožnici pozvalno tožbo, katerej se je leta vklonila, ter vložila sedanjo tožbo, v katerej trdi, da jej je hranilnično knjižico kakor tudi gotovino v srebru Marija Ravšelj še pri življenji darovala.

Tožnica trdi, da jo je zapustnica nekdam, ko se je že zelo slabotno čutila, k sebi poklicala, jo pohvalila zaradi zvestega službovanja, ter jej ob jednom izročila že večkrat omenjeno hranilnično knjižico, rekoč: „Meni je slabo! Kakor sve se v življenji menili, tako stori po mojej smrti! Vzemi bukvice, hrani jih, so tvoje!“

Ravno tako trdi tožnica, da si je vsled daritve pridobila lastninsko pravico do gotovine v srebru. Na večer pred svojo smrtjo jo je namreč zapustnica zopet k sebi poklicala, ter jej dejala: „Pod streho pod jedno kadjo je srebrnina, hrani jo, je tvoja; ti si toliko trpela zamé, nikar me ne zapusti!“

Tožnica je po smrti zapustnice pridržala si hranilnično knjižico, ter tudi vzela srebrnino na imenovanem jej mestu. Toženi ugovarja, da je zapustnica hranilnično knjižico tožnici izročila in ugovarja tudi, da je zapustnica gori navedene besede govorila. Če pa je zapustnica v istini tudi te besede govorila, potem bi se gledé hranilnične knjižice smelo govoriti samo o daritvi na primerljaj smrti. Kar se pa tiče gotovine v srebru, tako mora tož-

nica sama pripoznati, da jej ta gotovina pravilno nikdar izročena ni bila.

Pri razsoditvi o hranilnični knjigi, katera je tudi po izpovedbi tožnice še le po smrti zapustnice imela postati tožnice last, morala se je sodnija ozirati na §. 956 obč. drž. zak., po katerem so jednake daritve veljavne le tedaj, če so se izvršile pod pogoji ki so predpisani poslednjim oporokam. Tedaj, ko je zapustnica izrekla svojo daritev, ni bilo niti jedne priče navzoče, tako da je daritev ostala brez vsake veljave.

Gledé gotovino v srebru se ni mogla niti daritev na primerljaj smrti, niti daritev inter vivos dokazati.

Tožnica trdi, da jej je ta gotovina izročena bila. Izročitev mora se po §. 426 obč. drž. zak. izvršiti iz roke v roko in kjer to mogoče ni, z znamenji, simbolično. Niti jedno, niti drugo se ni zgodilo, tako da se o daritvi inter vivos govoriti ne da (§. 943 obč. drž. zak.). Pri vsem tem pa ni dokazano, da se je z besedo „srebrnina“ ravno gotovina v srebru mislila, da je ta gotovina v istini tudi pod streho spravljena bila in da je zapustnica s svojimi besedami zaznamovati hotela ravno to gotovino, ki je sedaj v sodnijskem varstvu.

C. kr. nadsodnija v Gradci je z odločbo od 4. februarja 1875, št. 1249 prvosodnijsko razsodbo potrdila. Izvanredna revizija ni imela nikacega uspeha. Najvišji sodni dvor je z določbo od 30. novembra 1875, št. 9896 revizijo odbil.

Razlogi najvišjega sodnega dvora.

Tožnica opira lastninsko svojo pravico do hranilnične knjižice in do gotovine v srebru na daritvi inter vivos, kateri je izvršila Marija Ravšelj. Če pa se pretehtajo okoliščine, s katerimi se hočeti dokazati te daritvi, tako besede, s katerimi je zapustnica hranilnično knjižico tožnici izročila kratko nikar niso tako jasne, da bi se iz njih brez vsakega dvoma sklepati dalo, da je zapustnica še v svojem življenji to knjižico tožnici podariti hotela. Iz teh besed se veliko bolje da sklepati, da je hotela zapustnica izvršiti daritev na primerljaj smrti, katerej daritvi pa manjka pogojev v §. 956 obč. drž. zak. predpisanih. Kar se tiče gotovine v srebru, izvršila naj se je izročitev s tem, da je Marija Ravšelj tožnici povedala mesto, kjer je bila shranjena ta gotovina, rekoč,

da naj jo vzame, ter zasé pridrži. Srebrnina je reč, pri katerej je telesna izročitev iz roke v roko mogoča; gledé na §. 427 obč. drž. zak. ustna omenjena izjava predpisane telesne izročitve nadomestiti ni mogla. Iz ustne daritve tožnici ni tedaj izvirala pravica do tožbe, kar sledi iz §. 943. obč. drž. zak.

K §. 127. občnega sodnijskega reda.

(Najvišjega sodnega dvora določba od 12. maja 1881, št. 4388, s katero se je odstranila nadsodnijska odločba od 1. svečana 1881, št. 850 in oziroma razsodba c. kr. okrajne sodnije v Kranji dato 11. decembra 1880, št. 8443.)

Razsodba c. kr. okrajne sodnije v Kranji dato 11. decembra 1880, št. 8443 se glasi:

Priloženje družbinskega pisma od 24. avgusta 1855 kot novega dokazala v „dalnjih pojasnilih“ de praes. 13. novembra 1880, št. 7804, pri pravdi mej Kašperjem Polakom in Joahimom Polakom se ne dovoljuje; pač pa se slednji obsodi, da mora v tem incidenčnem prepiru prvemu pod eksekucijo v 14. dneh povrniti stroškov

Razlogi prvega sodnika.

Joahim Polak je v svojih pri računskem prepiru s Kašperjem Polakom vloženih „pojasnilih“ kot dokaz navajal družbinsko pogodbo od 24. avgusta 1855. Kašper Polak prosil je za rekonosciranje te priloge. Dotični dan določil se je na 17. marca 1880. Pri tem dnevu Joahim Polak ni bil v stanu originala omenjene pogodbe predložiti. Kašper Polak pa je vsled tega protestiral, da bi se ta pogodba inrotulirala, ter pri razsoditvi v ozir jemala.

Sedaj pa prosi Joahim Polak, da naj se mu dovoli priloženje zgorejšnje pogodbe kot novega dokazila v dalnjih pojasnilih. Kašper Polak ugovarja temu, in sicer iz razlogov, kateri se zdijo tej sodnji popolnoma opravičeni. Ker je Joahim Polak družbinsko pogodbo od 24. avgusta 1855 že v svojih pojasnilih kot dokazilo navajal, tako se ta pogodba sedaj novo dokazilo imenovati ne sme. Priloženje te pogodbe k daljnjim pojasnilom se torej ne

more imenovati „novost“ v smislu §§. 53 in 54 občnega sodnijskega reda.

Trditev Joahima Polaka, da se mora dopustiti, da sme stranka dokazila, katera jej prej pri roki niso bila, v vsakem štadiji pravdinem producirati, če s spodobnimi pripomočki ali s prisego dokaže, da teh dokazil v prejšnjem spisu zavestno zamolčala ni, je splošno resnična. V tem slučaju pa tej trditvi nasprotuje §. 126. obč. sod. reda, vsled katerega se morajo pri k rekognosciranju določenem dnevu originali po dokaz vodečej stranki tako gotovo predložiti, da se sicer ne smejo niti inrotulirati, niti pri razsoditvi v poštev jemati. Prošnja Joahima Polaka morala se je tedaj odbiti.

Razsoditev o stroških opira se na dvorni dekret od 27. septembra 1792, št. 53 justične zbirke zakonov in pa na §. 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. C. kr. nadsodnija v Gradci je vsled apelacije z odločbo od 1. svečana 1881, št. 850 prvosodnijsko razsodbo potrdila.

Razlogi nadsodnije.

V apelacijo dejana prvosodnijska razsodba morala se je iz prvosodnijskih razlogov in iz dalnjega razloga potrditi, da bi zapoved §. 126. obč. sod. reda, vsled katere se morajo pri dnevu, k rekognosciranju določenem izvirniki tako gotovo predložiti, da se sicer ne smejo niti inrotulirati, niti pri razsoditvi v poštev jemati, postala čisto iluzorična, če bi stranki dopuščeno bilo, originale, katerih pri rekognosciranju predložila ni, pozneje po poti novostnega postopanja k aktom pripraviti.

Pa tudi tedaj, če bi se po tožnikovej misli pogodba od 24. avgusta 1855 sedaj kot novo dokazilo smatrala, bi njegova prošnja ne bila opravičena, ker ni dokazal, da te pogodbe pri rekognosciranju brez svoje krivde predložiti ni mogel. Iz okoliščin, da se je tožnik že v svojej vlogi de praes. 23. septembra 1877, št. 1724, pod A ad II., na to pogodbo sklicaval, in da je po svojej lastnej izpovedbi še le malo časa pred dnevom, k rekognosciranju določenem, storil potrebne korake, da bi dobil original v svojo roko, se pač jasno sklepati da, da tožnik te pogodbe samo vsled svoje lenobe poprej v svoje roke dobiti ni mogel. On torej kratko nikar trditi ne sme, da te pogodbe poprej zavestno ni bil zamolčal.

Odločba o stroških opravičuje se z zapovedjo, v §§. 24. in 26. zakona od 16. maja 1874, št. 69, drž. zak. izrečeno.

Vsled izvanredne revizije je najvišji sodni dvor z določbo od 16. maja 1881, št. 4388, obe prejšnji rzsodbi pokončal, ter rzsodil:

Priloženje družbinskega pisma od 24. avgusta 1855 kot novega dokazila v dalnjih pojasnilih de praes. 13. novembra 1880, št. 7804 pri pravdi mej Kašperjem Polakom in Joahimom Polakom se dovoljuje: Kašpar Polak pa se ob jednom obsodi, da mora nasprotniku v 14. dneh pod eksékucijo povrniti stroške tega postranskega prepira.

Razlogi najvišjega sodnega dvora.

Joahim Polak je svojim pojasnilom, katera je vložil vsled „pomankljivosti“ od 31. januarja 1880, priložil kot dokazilo družbinsko pogodbo od 24. avgusta 1855. Izvirnika te pogodbe pa pri dnevu od 17. marca 1880 predložiti ni mogel. Vsled tega izrekel se je sedaj Kašper Polak proti novej predložitvi tega pisma in proti temu, da bi se ta pogodba pri rzsoditvi v ozir jemala.

Iz Joahim Polakove vloge od 11. marca 1880, št. 504, odloka na to vlogo izdanega (priloga ./ in iz pisma od 20. aprila 1880 pod 2/. se razvidi, da Joahim Polak družbinske omenjene pogodbe v posesti ni imel niti tedaj, ko je svoja pojasnila vložil, niti pri dnevu, k rekognosciranju določenem.

Ker se tedaj Joahim Polak v svojih pojasnilih tega dokazila požlužiti ni mogel, ker ga zavestno zamolčal ni, in ker se je to dokazilo še le po dnevu k rekognosciranju določenem, dobilo, tako se mu ne more kratiti pravica, vsled katere se sme v odgovoru (v pojasnilih) nezavestno zamolčano dokazilo s pravno močjo v dupliki (v dalnjih pojasnilih) zopet predložiti. (§. 54. obč. sod. red.)

Nasprotnik pa je tudi sedaj še odrpta pot, da terja sodnijsko rekognosciranje tega pisma.

V pritožbo dejani prejšnji rzsodbi nasprotovali sta tedaj zakonu.

Gledé na dvorni dekret od 15. februvarja 1833, št. 3593, justične zbirke zakonov morali sta se torej ti rzsodbi pokončati.

Po §§. 24. in 26 zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak, zavezan je propadli Kašper Polak da nasprotniku povrne potrebne stroške.

K tem pa se ne smejo prištevati stroški, ki so narasli vsled tega, da se je tožnik zastopati dal po advokatu, stanujočem v oddaljenem kraju. —

Slovenska prisega iz l. 1785.

V dobi, ko najvišja sodnija v Avstriji noče spoznati veljavnosti slovenskega jezika po c. kr. uradih, ob času, ko se celo c. kr. metliška okrajna sodnija brani slovenske uloge sprejemati, prišla nam je prisega v slovenskem jeziku iz l. 1785 v roke. Našla se je med starimi listi zatiškega gradu. Glasi se pa takole:

„Jest Juri Jechann perseschem Bogu ozchetu, Synu, jenu Svetimu Duchu, eno pravo resnizchno, jenu pravizchno perfsego, tudi netschem netsch perstavet, netsch zamouzchat, nezch savolle Perjasnosti, nezch sa volle Souraschtva, nesch savolle fgube, nezch savolle dobizhka, ne dergazsch govoriti, ne dergazch miselti, ampak po pravici povedati, kar mene ta gofpud Richtar popraschali bodo, toku gvischnu, koker meni Buch ozchetu, Syn jenu Sveti Duch!“

Datum: 7. svečana 1785.

Pač žalostno je, da to kar je pred sto leti veljalo, je sedaj brez veljave!

A. H.

Če se med glavno obravnavo pokaže potreba, da se mora kateri izmed porotnikov kot priča zaslišati, se more to le pod tem pogojem izvršiti, da odstopi kot porotnik in da mesto njega vstopi namestnik.

Med glavno obravnavo, ki se je v kazenskej stvari K. F.-a zaradi zločina umora in požiganja vršila pred porotnim sodiščem v S. dné 27. avgusta 1880, oglašil se je porotnik J. k besedi in je sodniji naznanil, da ga je tujec zapeljal k zlorabi uradne oblasti. Takoj je tudi pri sodniji vložil dotičnih mu v ta namen izročeni 30 gld. Ko je urno preiskavanje pokazalo pouzročitelja te podkupitve in ko so ga porotniki tudi agnoscirali, stavilo je

državno pravdništvo predlog, da naj se imenovani porotnik o ova-
denem slučaju stante sessione kot priča zasliši, zraven pa da naj
tudi kot porotnik po §. 306, v. 3 kazenskega procesnega reda
odstavi in na njegovo mesto pokliče namestnik. Zagovornik se
je protivil temu predlogu zaradi tega, ker prvič to pričevanje ni
v nikakej zvezi z vsebino glavne obravnave, drugič pa ker se ne
sme, ko se je že ustanovilo porotišče, odstraniti porotnik, da bi
se zaslišal kot priča. Sodni dvor je z incidencijalnim odlokom
ugodil predlogu državnega pravdnštva in po skleneni obravnavi
z rzsodbo od 29. avgusta 1880, št. 6954 obsodil zatoženca ob-
dolženega zločina.

Próti tej rzsodbi od zatoženca vložena ničevnostna pritožba,
opirala se je med drugim tudi na ničevnostni uzrok §. 344, od-
stavek 9, 'češ, da se je z zgorenjim incidencijalnim odlokom žalil
§. 306, odstavek 3. kazenskega procesnega reda.

Pri javnej obravnavi dné 21. januarja 1881 je c. kr. naj-
višji sodnijski in kasacijski dvor, vjemaje se z izpeljavanjem ge-
neralnega advokata pl. Simonovicza zavrgel pritožbo.

Razlogi.

Ničevnostna pritožba se opira na §. 344, odst. 5 kaz. pro-
cesnega reda, ker se je vsled incidencijalnega odloka, ugovoru
zagovornikovemu nasproti, porotnik J. kot priča o podkupljenji,
ki se je njemu nasproti izvršilo, zaslišal in se kot porotnik od-
stranil. Gledé na to, da zaslišanje porotnika nikakor ne naspro-
tuje določilom kazenskega procesnega reda, marveč je gledé na
§. 3. tega reda popolnoma opravičeno, gledé na to, da po §. 306
kaz. proces. reda osoba, ki se je v istej stvari kot priča zaslišala
ali bi se morala zaslišati, ne sme kot porotnik fungirati, in gledé
na to, da je torej tudi skleneno odstavljenje imenovanega porot-
nika zakonito opravičeno bilo, ne more se nikakor najti v inci-
dencijalnem odloku prestop zakonitih določil ali pravil postopanja.
Zaradi tega je ničevnostna pritožba tudi v tem oziru popolnem
neopravičena.

K §. 85 kaz. zakonika.

(Določba c. k. kasacijskega dvora.)

Ostrupljenje tuje živine z namenom, da bi se potem njeno meso posebno cenó kupilo, ni goljufija, ampak hudobno poškodovanje tuje lastnine.

N. in M. H. bila sta zatožena zaradi zločina javnega nasilstva, ker sta hudobno poškodovala tujo lastnino po §. 85 a kaz. zak.; ta zločin pa sta izvršila s tem, da sta s hudobnim namenom krave dvema kmetoma v G. z mišico (arzenikom) ostrupila in tako lastnikoma čez 25 gld. škode napravila. C. k. okrožna sodnija v T. je z razsodbo od 6. julija 1880, št. 4952, obsodila oba zločince zaradi hudodelstva goljufije po §§. 197 in 200 kaz. zak. V motivih svoje razsodbe se je sodni dvor gledé kvalifikacije dejanja, ki je bilo podlaga razsodbi, izrazil, „da se niti iz preiskave, niti iz obravnave ni moglo ničesar razvideti, kar bi bilo dopuščalo sklepati, da sta zatoženca iz maščevanja ali sovraštva svoj čin izvršila, in da sta imela namen le poškodovati tujo lastnino, brez vsakega ozira na svojo lastno korist. — Zategadelj se v tem slučaju o zločinu javnega nasilstva po §. 85 a kaz. zak. govoriti ne da, ker manjka ravno zahtevanega hudobnega naklepa. To dejanje pa je vendar zločin goljufije, ker sta zatoženca ostrupljenje živine na skriven, t. j. zvijačen način izvršila v namen, da bi potem od lastnikov napačno jima predstavljaše, da so krave na živinske kugi poginile, in da se njih meso in koža ne more več rabiti, pogineno živino za sila malo ceno kupila, in da sta na ta način zapeljanima lastnikoma napravila čez 25 gld. avst. velj. škode.“ —

Proti tej razsodbi vložilo je državno pravdníštvo na podlagi §. 281 odst. 10 kazensko-procesnega reda ničevnostno pritožbo.

C. k. najvišji sodnijski in kasacijski dvor je pod predsedníštvom dvornega svetovalca Wierzbickega v javnej obravnavi dné 27. novembra 1880, vjemaje se z izpeljavanjem generalnega odvetnika pl. Simonowicza, ugodil ničevnostnej pritožbi državnega pravdníštva in odstranivši prvosodnijsko razsodbo zatoženca obsodil zarad zločina javnega nasilstva po §. 85 kaz. zak.

Razlogi:

C. k. državno pravdnništvo se je sklicevalo na ničevnostni uzrok §. 281, odst. 10. kazenskega procesnega reda in se opiralo na to, da je sodnijski dvor, ko je vendar zatožba proti N. in M. H. obsegala zločin javnega nasilstva v smislu §. 85 lit. a in b, kaz. zak. in da-si je ón (sodni dvor) tudi vse zakonité znake tega zločina našel, vendar-le napačno to dejanje kot zločin goljufije smatral, ter ga podložil zakonu, ki se ne more v tem slučaju vporabljeti. Kar se tiče zločina javnega nasilstva, je ničevnostna pritožba vsakako utemeljena. Osobito je prvi sodni dvor pri svojej rzsodbi kot dokazano si mislil, da je N. H. po navodu M. H. kravo Janeza V. premišljeno z mišico ostrupil, in tako slednjemu s tem čez 25 gld. škode napravil; da je dalje zatoženi M. H., ki se pri dejanji N. H. ni le kot prouzročevatelj marveč tudi kot pomagáč udeležil, vrh tega še Janeza in Antona P. a živino premišljeno z mišico ostrupil in da je vsled tega Janez P. imel čez 25 gold. škode. Vendar sodni dvor določena kaznjiva dejanja ni kot zločine javnega nasilstva po §. 85 kaz. zak., ampak le kot zločine goljufije po §§. 197 in 200 kaz. zak. iz tega uzroka kvalificiral, ker „se niti iz preiskave niti iz obravnave ni moglo ničesar najti, kar bi dopuščalo sklepati, da sta zatoženca iz maščevanja ali sploh iz sovražtva proti poškodovanim to storila, in da je bil njih namen le poškodovati tujo lastnino, brez vsakega ozira na lastno svojo korist“, in ker ima na drugej strani to dejanje tudi v sebi dejanstvo goljufije gledé na to, da sta zatoženca ostrupljenje na skriven (zvijačen) način izvršila z namenom, da bi potem od lastnikov napačno jim predstavljaje, da je živina na živinskej kugi obolela in da se njih meso in koža ne more več rabiti, mrhovino za sila malo ceno kupila, in da sta na ta način zapeljanim lastnikom napravila čez 25 gld. škode.

Mnenje prvega sodnika pa se ne more nikakor kot pravo in zakonu ugajajoče izpoznati, ker se izrazu „hudobno poškodovanje“ v §. 85 kaz. zak. tak postransk pomen ne sme pridevati; pod tem izrazom se morájo marveč tu, kakor tudi na drugih sorodnih mestih zakona, kakor v §. 83. kaz. zak., v nasprotji s samo malomarnimi dejanji, umeti vsa premišljena, t. j. z zavestjo krivičnosti izvršena poškodovanja reči, naj je tudi končni namen

obrnen na smoter, ki presega poškodovanje kakor n. pr. da se činitelj obogati. Ker torej prva sodnija, opiraje se na svoje napačne prayne nazore, znak hodobnega poškodovanje negira in dejanje, katerega se dolžita zatoženca, kot goljufijo kvalificira, je istina, da se je dejanje o katerem se mora soditi, podvrglo zakonu, ki se ne sme tu vporabljati. Pri tem pa se more še pomisliti, da bi bil tudi potem še žaljen zakon, če bi v zatožbi stoječe dejanje razun znakov delikta po §. 85 kaz. zak. tudi še one goljufije v smislu §§. 197 in 200 kaz. zak. v sebi imelo, ker se v slučajih, kedar jedno in isto dejanje stoji pod mnogimi kazenskimi določili, morajo vporabiti ona zakonita določila, ki zapovedujejo ostrejšo kazen (§. 34 kaz. zak.). Ako se primerjata §§. 202 in 86 kaz. zak., kaznovati se ima nedvomno zločin javnega nasilstva ostreje, ker je pri zadnjem kazen težka ječa, pri prvem pa le ječa.

Raznosti.

(Imenovanje in premeščanje.) Pravni praktikant g. Hinko Frankovič imenovan je avskultantom za Kranjsko. — Sodnijski pristav g. dr. Ivan Pekolj premeščen je iz Paterniona v Maribor d. o. D.

(Josip Piller †.) Umrl je v Ljubljani c. kr. deželne sodnije svetovalec v pokoji Josip Piller v 78. letu svoje starosti.

(Uradni denar ni nadomestljiva reč.) Na Nemškem razposlal se je oblastnijam pred kratkim važen odlok državnega sodišča, vsled katerega je vsaka poraba uradno prejetega denarja v lastni prid uradnikov, izvzemši da se takoj zmenja, izneverjenje tega denarja, jedno, če ima tudi voljo ga koj nadomestiti. Najvišji sodni dvor pravi, da je tem denarjem lastnost nadomestljivosti odvzeta in splošna pravila o izneverjenji nadomestljivih reči imajo pri uraduem izneverjenji le omejeno veljavo.

(Telegrafična prošnja za pomiloščenje.) Pred kratkim prišla je praška „Politik“ zanimiv dogodjaj, ki se je vršil mej brzozavnim uradom v Semlinu in dunajskim dvornim. Po 1. uri popoldne prisopel je upehan znani odvetnik in obče hvaljeni zagovornik v brzozavni urad v Semlinu in prosil, naj bi si dobili direktno zvezo z dunajskim dvorom, ker gre, dejal je, za življenje in smrt. Takoj se je uslišala njegova prošnja in on je oddal na cesarja brzozjav naslednjega sodržaja: „Star mož čistega značaja, katerega je tat okradel, sprejel se je s tatom; mož pa je porabil pri tej priliki svoje orožje in ustrelil, a zadel je mesto tatu ženo njegovo, ki se je takoj mrtva zgrudila. Vsled tukaj obstoječega standrechta začelo se je takoj

sodnijsko postopanje in mož se je ravnokar, ob jednej uri popoldne, obsodil v smrt; obsodba izvršila se bode že ob tretjej uri, če Vaše veličanstvo ne usliši moje prošnje, če ne odstrani za ta slučaj standrechta in ta žali dogodjaj ne izroči navadnemu sodnijskemu postopanju: Vaše veličanstvo ne bode izkazalo milosti nevrednežu.“ Direktna zveza z dvorom je bila gotova, dvorni uradnik hitel je ne meneč se za formalnosti takoj sam z odprtim brzojavom v dvorno pisarno in oddal ga je fml. Becku. Cesar pa ni bil na Dunaji, bil je v Brucku na Leithi. Fml. Beck pisal je naglo na cesarja brzojav, kate-rega je urno vzel uradnik soboj. Sedaj je bilo treba hitro in direktno tele-grafično zvezati Bruck z dvorom. Prosta je bila pot, šlo je. Bruck je prejel brzojav, Semlin ostal je zvezan z dvorom in uradnik na Dunaji pripovedoval je v Semlin, kaj se je zgodilo. Mej tem pa je prešla že jedna ura; zagovornik letal je nemiren po semlinskem uradu, ljudstvo vrelo je na kraj, kjer se ima usmrtiti obsojenec, vsi so bili nemirni in veliko je bilo sočutje za nesrečneža. Glej po 2. uri poročja Bruck v lakoničnem uradnem stilu naslednje: „Nj. veličanstvo je ravnokar odpotovalo iz Brucka, brzojav se ni mogel več vročiti.“ Strah na dvoru, trepet v Semlinu. Uradnik tekel je zopet v dvorno pisarno, fml. Beck se je prestrašil, a takoj se je odločil in brzojavil v Semlin zagorniku: „Dobite pol ure odloga, Nj. Veličanstvo se ravno pelje iz Brucka v Schönbrunn.“ — Odvetnik hitel je s tem brzojavom k sodnijskemu predsedniku, ki se je podal takoj z zagovornikom v brzojavni urad in nestrpljivo čakal določbe. V Semlinu vladala je velika razburjenost in ta se je električno dalje širila na Dunaj in v Schönbrunn. Bila je 3. ura — delikventa so peljali pod vislice, ljudstvo je oblegalo brzojavni urad, sodnijski predsednik, zagovornik in drugi sodnijski uradniki držali so uro v rokah in šteli minute. Polu štirih je bila ura, odlok je pretekel; sedaj začel je vibrirati aparat, brzojavilo se je iz Dunaja: „Mož naj se izroči navadnemu sodnijskemu postopanju, zanj je standrecht ostranjen. Franjo Josip.“ Veliko navdušenje mej navzočimi, veliko veselje mej ljudstvom, ki je cesarju glasne „Živio“ klicalo. Sodnijski predsednik brzojavil je o teh prizorih cesarju in se zahvalil v imenu delikventa, ki je v resnici že pod vislicami stal.

(Književnost.) Jurisprudencya departamentov civilnych izby sądowej Warszawskiej z 1. szego polróczjá 1879. Zeszyt VI., str. 106. Varšava 1881.

— Načala ruskago gosudarsvenago (državnega) prava. Spisal profesor petrogradskega vseučilišča A. Gradovsky. Cena 7 rubljev.

— O značenij i sobiranj drevnih russkih juridičeskikh simbolov. Spisal J. Danilov. Petrograd 1880.

— Geist des römischen Rechtes auf den verschiedenen Stufen seiner Entwicklung. Von Rudolf v. Iherzing. Leipzig 1881. Cena 7 M. 50 pf.

— Das österreichische Hypothekenrecht. Von Dr. Adolf Exner. Leipzig 1881.

— Finanzgesetzkunde des österreichischen Kaiserstaates. Von Dr. Justin Blonski. Dva zvezka. Dunaj (Manz) 1880. M. B.

(Slep akceptant menjice.) Vložila se je menjična tožba. Toženec pa je stavil tej tožbi ugovor nasproti, da je slep, torej je menjica ki nosi njegovo ime, neveljavna. Tožitelj je ta ugovor pripoznal, dejal pa je, da ta ugovor ni vzet iz menjičnega prava, torej se tudi pri menjičnih pravnih ne sme nanj ozir jemati. Sodnija je odbila tožbo ter odbitje opravičevala tako-le: Ugovor, da je toženec, ki je podpisal menjico, slep in da ne zna niti čitati, niti pisati, sledi v pravem pomenu iz menjičnega prava samega, ker k bistvu menjice kot pismene pogodbe spada, da jo akceptant podpiše. Ker pa ta ugovor iz menjiškega prava samega sledi, treba ni bilo posebnega določila v menjičnem redu o tem, da ni zadosti, da je menjica veljavna, če tretja osoba ime slepčeveo njegovo roko vodeč podpiše. Celu menjiške izjave, ki so se izvršile mesto s podpisom imena le s podkrižanjem ali pa z drugimi znamenji, imajo le takrat menjično moč, če so ta znamenja sodnijsko ali beležniško bila potrjena. To se more toliko bolj tirjati pri menjicah, katere so podpisali slepci s tem, da je tretja osoba pri podpisani vodila njihovo roko. Ne more se misliti, da je zahteval zakonodatelj pri veljavnosti menjiških izjav slepčevih, manj form kot pri veljavnosti izjav takih osob, ki sicer vidijo, pa ne morejo podpisati svojega imena, bodi si da ne znajo pisati ali iz kojega družega, mogoče le začasnega uzroka.

(Po „Berl. Ger.-Ztg.“)

VABILO.

S tem listom preteklo je prvo polletje in zatorej se obračamo do p. n. gospodov naročnikov, da blagovolé o pravem času obnoviti naročnino, če jih je volja list še dalje prejemati, ker ga bomo pošiljali le onim, ki ga naprej plačajo.

Listnica: G. A. H-ik v Z. Hvalo. Kmalu nam pošljite kaj družega. Naš pozdrav. — G. J. V. v S-u. Tudi to bomo porabili. Hvalo. — Kakor je na drugem mestu povedano, poteka s tem listom naročnina za prvo polletje, zaradi tega smo vsakemu g. naročniku zapisali na zavitek poleg naslova, kolika je njegova naročnina. $\frac{1}{2}$ = naročen za pol leta, $\frac{3}{4}$ = naročen za tričetrt, $\frac{4}{4}$ = naročen za celo leto.